

آسیب‌شناسی افزایش قیمت حبوبات

الهام پیروز، کارشناس اقتصادی

جهان صنعت

حبوبات به واسطه ایفای نقش جانشینی قوی در خصوص زیرگروه‌های اقلام گوشتی (برخورداری از ۱۸ تا ۲۳ درصد پروتئین در مقایسه با ۱۹ درصد پروتئین در گوشت و ۵/۸ درصد آهن در مقایسه با ۲/۳ درصد آهن در گوشت)، نقش مهم و به‌سزایی در سبد مصرفی خانوارها دارا می‌باشد و در حال حاضر به واسطه افزایش زیاد قیمت گوشت، به شدت مورد تقاضا قرار گرفته است.

قیمت این کالا که شامل انواع مختلف از جمله نخود، لوبیا، لپه، عدس و ... می‌باشد طی ۶ ماهه اول سال ۹۱ بر اساس آمار قیمت خرده‌فروشی در سطح شهر تهران حدود ۵۸ درصد رشد داشته و در سال ۹۰ نیز رشد ۲۸ درصدی را تجربه نموده است. این درحالی است که بر اساس شاخص قیمت تولیدکننده، متوسط رشد قیمت در بخش کشاورزی در شهریور ماه ۹۱ نسبت به ماه مشابه سال قبل، ۳۹/۵ درصد بوده که از میان زیرگروه‌های آن درصد تغییر قیمت در زیر گروه حبوب طی دوره مشابه سال قبل معادل ۵۰/۸ درصد بوده است.

در واقع، حدود ۸ درصد رشد بالاتر در بخش قیمت‌های مصرف‌کننده این محصول در مقایسه با افزایش هزینه‌های تولید آن صورت گرفته است که دلیل آن می‌باید در ساز و کارهای ناظر بر نظام توزیع جستجو گردد. البته اگر تحلیل‌ها با توجه به آمار قیمت مصرف‌کننده این کالا در کل کشور (و نه صرفاً تهران) صورت گیرد، آنگاه مشخص می‌شود که در مقابل افزایش ۵۰/۸ درصدی هزینه‌های تولید حبوب طی دوره مورد بررسی، رشد ۴۶/۷ درصدی قیمت انواع حبوب، سبزی و فرآورده‌های سبزی در بخش مصرف‌کننده اتفاق افتاده است. این امر می‌تواند به دلیل فشارهای تنظیم بازار و سیستم پایش بازار صورت گرفته باشد، چنانچه به طور مستمر ادامه نداشته باشد با این روند رشد در بخش شاخص بهای تولید باید شاهد افزایش بیشتر شاخص بهای این کالا در آینده باشیم. زیرا اختلاف بین شاخص بهای تولیدکننده و شاخص بهای مصرف‌کننده در بلند مدت در حالی که شاخص بهای تولیدکننده افزایش بیشتری نسبت به شاخص بهای مصرف‌کننده داشته باشد می‌تواند نگران‌کننده باشد.

همچنین، این موضوع با دریافت این واقعیت که در بخش تولید این محصول شوک‌های هزینه‌ای همچون افزایش قیمت عوامل تولید از جمله کودشیمیایی، آب‌بها، دستمزد کارگر، افزایش هزینه حمل و نقل و

سوخت، سموم، بسته‌بندی و حتی بذر در حال رخداد است و تاثیر با وقفه آن می‌تواند مستقیماً بر روی شاخص بهای مصرف‌کننده این کالا در دوره‌های بعدی اثرگذار باشد، از اهمیت بیشتری برخوردار می‌شود. در پایان می‌توان گفت با توجه به نقش و اهمیت جایگاه مصرف حبوبات در سبد مصرفی خانوارها هم به عنوان یک کالای اصلی هم به عنوان کالای جانشین اقلام گوشتی نیاز به توجه و حساسیت بیشتر دست‌اندرکاران سیستم تنظیم بازار این محصول بسیار محسوس است، زیرا به نظر می‌رسد زمینه‌های بالقوه افزایش قیمت با توجه به افزایش بهای شاخص تولیدکننده در این بازار وجود داشته باشد، اما بازار و مصرف‌کنندگان تحمل افزایش قیمت مجدد را نداشته باشند.